

University of Groningen

Introductie

Voerman, Gerrit; van Holsteyn, Joop; Pellikaan, Huib; Harteveld, Rianne

Published in:
Verkiezingen van het Europees Parlement 22 mei 2014

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2014

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Voerman, G., van Holsteyn, J., Pellikaan, H., & Harteveld, R. (2014). Introductie: Verkiezingen Europees Parlement 2014. In G. Voerman, J. van Holsteyn, H. Pellikaan, & R. Harteveld (editors), *Verkiezingen van het Europees Parlement 22 mei 2014: Verkiezingsprogramma's met CD-ROM* (blz. 6-7). Rozenberg Publishers.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Verkiezing van het

22 mei 2014

Europees Parlement

Huib Pellikaan

Joop van Holsteyn

Gerrit Voerman

Rianne Harteveld

Verkiezingsprogramma's met CD-ROM

Verkiezing van het Europese Parlement

22 mei 2014

Verkiezing van het Europese Parlement

22 mei 2014

verkiezingsprogramma's met cd-rom

Bijeengebracht door het Instituut voor Politieke Wetenschap, Universiteit Leiden,
met medewerking van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, Rijksuniversiteit Groningen en
het Montesquieu Instituut, Den Haag.

Van een inleiding voorzien door Huib Pellikaan en Joop van Holsteyn,
en mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Montesquieu Instituut, Den Haag.

Instituut voor Politieke Wetenschap (Universiteit Leiden)
Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (Rijksuniversiteit Groningen)

Rozenberg Publishers (Amsterdam)

© Inleiding H. Pellikaan & J.J.M. van Holsteyn

Contactadres

Dr. H. Pellikaan
pellikaan@fsw.leidenuniv.nl

Prof. dr. J.J.M. van Holsteyn
holsteyn@fsw.leidenuniv.nl

Prof. dr. G. Voerman
g.voerman@rug.nl

Instituut voor Politieke Wetenschap

Universiteit Leiden
Wassenaarseweg 52
2333 AK Leiden
Nederland

Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen

Rijksuniversiteit Groningen
Broerstraat 4
9712 CP Groningen
Nederland

Rozenberg Publishers

info@rozenbergps.com
020 - 625 54 29
www.rozenbergps.com
Lindengracht 302 d+e
1015 KN Amsterdam
Nederland

Publicatie van deze bundel is mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van het Montesquieu Instituut, Den Haag (contactadres info@montesquieu-instituut.nl).

Met dank aan de betreffende politieke partijen voor hun medewerking aan deze verzameling en publicatie van verkiezingsprogramma's voor de verkiezing van de Nederlandse vertegenwoordiging in het Europese Parlement, 22 mei 2014.

ISBN 978 90 3601 xxx x
NUR 740

Inhoudsopgave

Introductie	6
Programma's Nederlandse partijen:	
01. Democraten 66	11
02. Christen Democratisch Appél	35
03. Partij voor de Vrijheid	61
04. Volkspartij voor Vrijheid en Democratie	67
05. Socialistische Partij	91
06. Partij van de Arbeid	113
07. ChristenUnie / Staatkundig Gereformeerde Partij	133
08. GroenLinks	163
09. Partij voor de Dieren	201

Engelstalige programma's Europese partijen:

01. European People's Party	
02. Party of European Socialists	
03. Alliance of Liberals and Democrats for Europe	
04. European Democratic Party	
05. European Christian Political Movement	
06. European Green Party	
07. European Free Alliance	
08. European Left	
09. EU Democrats	
10. European Alliance for Freedom	

Drie Europese partijen hebben voor de Europese verkiezingen van 22 mei 2014 geen partijprogramma uitgebracht. Dit zijn de Alliantie van Europese Conservatieven en Hervormers (AECR), de Beweging voor een Europa van Vrijheden en Democratie (MELD) en de Alliantie van Europese Nationale Bewegingen (AEMN).

Op de cd-rom staan de programma's van alle politieke partijen die volgens de Kiesraad hebben deelgenomen aan de Europese verkiezingen van 22 mei 2014.

Introductie

Verkiezingen Europees Parlement 2014

Verkiezingscampagnes zijn mediacampagnes. Als deze al te algemene uitspraak ooit van toepassing is geweest, dan toch zeker als het gaat om de campagne die werd afgesloten op 22 mei 2014. In Nederland was dat de dag waarop de verkiezingen voor het Europese parlement plaatsvonden. De campagne voor die Europese verkiezingen 2014 is, zoals gezegd, bovenal in en door de media gevoerd. Op straat was er niet bijster veel van te merken dat er verkiezingen aanstaande waren.

In de media speelde - in Nederland maar zeker niet alleen daar - in de aanloop van de Europese verkiezingen vooral de vraag hoe sterk de zogenoemde eurosceptische partijen vertegenwoordigd zouden raken en wie met wie vervolgens een eurokritische of zelfs anti-Europese fractie zouden gaan vormen. In dat verband was er in Nederland uiteraard veel aandacht voor de PVV. Daarnaast was er aanzienlijke belangstelling voor de eventuele samenwerking tussen die PVV en de Franse politieke partij Front National onder aanvoering van Marine le Pen. Zou deze samenwerking stemmenwinst opleveren voor lijsttrekker Marcel de Graaff, lijstduwer Geert Wilders en de overige PVV-kandidaten? Of zou dit verband of verbond juist stemmen kosten, of er wellicht electoraal niet of nauwelijks toe doen? Kiezersonderzoek zal uiteindelijk op deze vraag een antwoord moeten geven. Maar wat we nu reeds weten, is dat de zetelverdeling voor de Nederlandse vertegenwoordiging in Brussel ondanks campagne en debat vrijwel gelijk gebleven is (zie onderstaande tabel) en in ieder geval de verwachte winst voor de PVV is uitgebleven. De PVV heeft 4 zetels behouden in het Europees Parlement, maar verloor in termen van kiezersaanhang wel bijna 4 procent (van 17,0 procent in 2009 naar 13,3 procent in 2014) van de in Nederland uitgebrachte geldige stemmen.

Zetelverdeling van Nederlandse partijen in Europees Parlement na verkiezingen

Partij	zetels na verkiezingen van		percentage stemmen
	2009	2014	2014
CDA	5	5	15,2
D66	3	4	15,5
PVV	4	4	13,3
VVD	3	3	12,0
PvdA	3	3	9,4
SP	2	2	9,6
CU/SGP	2	2	7,8
GroenLinks	3	2	7,0
50PLUS	0	0	3,7
PvdD	0	1	4,2
Zetels voor Nederland	25	26	
Zetels Europees Parlement	736	751	Opkomst: 37,3

In de overige lidstaten van de Europese Unie hebben eurosceptische partijen wel winst geboekt en het aantal zetels van deze verwante partijen is verdubbeld ten opzichte van 2009. Grote winnaars in 2014 zijn het Front National met 25 procent van de Franse stemmen, de UK Independent Party met 32 procent van de Britse stemmen en de links-radicalen eurosceptische partij Syriza met 27 procent in Griekenland. De partijpolitiek georganiseerde eurosceptis heeft aldus sinds het afwijzen van de zogenaamde Europese grondwet in het referendum van 2005 (nog) aan kracht toegenomen. Ook de invloed van deze meer algemene koerswijziging ten aanzien van een verdiept en verbreed Europa op de verkiezingsprogramma's 2014 is duidelijk, zelfs bij pro-Europese partijen trouwens. Geen enkele partij durft het woord grondwet of constitutie te noemen.

Bij het lezen van de verkiezingsprogramma's van de Nederlandse deelnemers aan die verkiezingen van 2014 valt een aantal zaken op. Bijvoorbeeld, het programma van ChristenUnie en SGP geeft een gedegen verhandeling over welke taken de EU wel en niet moet hebben. Het beginsel van subsidiariteit wordt in het programma van de ChristenUnie en SGP handen en voeten gegeven door per beleidsterrein aan te geven welke taken beter in Nederlandse handen moet blijven. Zeker zo opmerkelijk is dat bij de andere partijen een vergelijkbare gedegen verhandeling over taken van de EU ontbreekt.

Dat wil nog niet zegen dat die andere partijen geen positie kiezen. Voor de VVD is de vrije markt en één Europese markt een politiek ideaal, omdat het allerlei transactiekosten voor het bedrijfsleven wegneemt. Maar de VVD is tegen een politieke unie, hoewel beargumenteerd zou kunnen worden dat een daadwerkelijk functionerende vrije markt slechts mogelijk is met een financiële en monetaire unie en deze pas kan functioneren bij aanwezigheid van een politieke unie.

Voor het CDA is het belangrijk dat de EU zorgdraagt voor voorname maar nauwelijks omstreden doelen als welvaart, vrede en veiligheid van de Europese burgers. Dit betekent meer concreet dat de EU bijvoorbeeld een antwoord moet hebben op de opkomst van China, de strijd om grondstoffen, en de instabiliteit aan de grenzen. Anderzijds wil het CDA minder overheid en meer samenleving, en dan met name een samenleving waarin mensen zoveel mogelijk zelf bepalen. Wat lijkt te ontbreken in het programma is een antwoord op de vraag hoe deze politieke idealen verenigbaar zijn.

De SP is zoals het een socialistische partij betaamt tegen de neoliberale koers in de EU, waar grote bedrijven kapitalen aan zouden verdienen, en tegen de invoering van de euro vanwege het verlies van soevereiniteit. Anderzijds wil de SP in de EU het financiële kapitalisme stevig aan banden leggen, de grote graaiers aanpakken, en de werknemers beschermen en banen creëren. De SP is uitdrukkelijk tegen een Europese superstaat, maar tegelijkertijd kan men zich afvragen of niet een dergelijke superstaat nodig zou zijn om alle idealen van de SP te realiseren...

Dit zijn ons inziens enkele voorbeelden van de ambivalentie van politieke partijen ten aanzien van de EU. De programma's van D66, GroenLinks en de PvdA tonen niet die tweeslachtigheid, maar ze hebben toch enigszins het karakter van een reclameboodschap van een wasmiddel. Nu nog groener, democratischer, efficiënter, welvarender, stabiel, en veiliger!

Maar goed, dat zijn niet meer dan enkele van onze indrukken van de problemen die Nederlandse politieke partijen anno 2014 zien en de oplossingen die zijn voorstellen aangaande Europa, de EU en voortgaande Europese integratie. Wellicht kan echter ook een andere indruk ontstaan op basis van hun verkiezingsprogramma's - vandaar dan ook dat we deze programma's in het navolgende integraal hebben opgenomen. Opdat de lezer, die tevens kiesgerechtigde is en al dan niet tegen wil en dank Europees burger, voor eens en voor altijd zelf kan oordelen. Niet zozeer met het oog op een te maken keuze, want de verkiezingen liggen immers achter ons, maar wel met het oog op bijvoorbeeld de vraag welke aspecten van welke partij in de komende jaren van papier naar praktijk worden omgezet.

Leiden/Groningen/Den Haag, juli 2014

Huib Pellikaan
Joop van Holsteyn
Gerrit Voerman
Rianne Harteveld